

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

Salla Sarvela

Yleisradio mielipidekirjoitusten valokeilassa- miten sen rahoitusta haastetaan ja puolustetaan?

Diskurssianalyysi Yleisradion rahoitusta koskevasta keskustelusta mielipidekirjoituksissa

Viestinnän ja markkinoinnin akateeminen yksikkö
Viestintätieteiden kandidaattiohjelma

Vaasa 2025

VAASAN YLIOPISTO**Viestinnän ja markkinoinnin akateeminen yksikkö**

Tekijä:	Salla Sarvela		
Tutkielman nimi:	Yleisradio mielipidekirjoitusten valokeilassa- miten sen rahoitusta haastetaan ja puolustetaan?		
Tutkinto:	Humanististen tieteidenkandidaattiohjelma		
Oppiaine:	Viestintätieteiden koulutusohjelma		
Työn ohjaaja:	Eliisa Vainikka		
Valmistumisvuosi:	2025	Sivumäärä:	34

TIIVISTELMÄ:

Tässä tutkielmassa tarkastellaan sitä, miten Yleisradion rahoitukseen liittyvissä mielipidekirjoituksissa ja artikkeleissa käsitellään Yleisradion asemaa yhteiskunnassa. Yleisradio on ollut osa suomalaista kulttuuria kohta 100 vuotta, joten Yleisradio voidaan kokea olevan merkittävä tekijä suomalaisessa yhteiskunnassa. Tutkimuksessa hyödynnän diskurssianalyysia. Diskurssianalyysissa keskitytään siihen, miten kieli nähdään sosiaalisena toimintana, diskurssianalyysin eri lajeista käytän kriittistä diskurssianalyysia. Kriittisessä diskurssianalyysissa keskitytään kielen takana oleviin sosiaalisiin ja poliittisiin rakenteisiin.

Tutkimukseni tavoitteena on selvittää, miten Yleisradion asemaa haastetaan ja puolustetaan sekä millainen kuva siitä annetaan sen rahoitukseen liittyvissä mielipidekirjoituksissa sekä artikkeleissa. Analyysissa keskityn kielellisiin keinoihin sekä niiden takana oleviin sosiaalisiin ja poliittisiin rakenteisiin sekä intresseihin. Aineistona olen käyttänyt kahta mielipidekirjoitusta sekä kolmea artikkelia, jotka käsittelevät Yleisradion asemaa ja rahoitusmallia eri näkökulmista. Aineistoja analysoin kriittisen diskurssianalyysin menetelmin.

Tuloksena voidaan todeta, että Yleisradion asemaa haastetaan taloudellisin sekä poliittisin perustein. Yleisradioon kohdistuvia leikkauksia perustellaan muun muassa reiluuden nimissä, sillä Yleisradiolla nähdään olevan velvollisuus osallistua yhteiskunnan säästöihin julkisen palvelun organisaationa. Haastavissa diskursseissa Yleisradiosta annetaan kuva epäreiluna ja vanhanaikaisena toimijana yhteiskunnassa. Puolustavassa diskurssissa Yleisradion olemassaoloa puolustetaan sen laissa määrätyillä velvollisuuksilla sekä sen tehtävällä palvella suomalaisia. Puolustavassa diskurssissa Yleisradiosta annetaan kuva suomalaisen kulttuurin edistäjänä sekä tärkeänä turvallisuuden tekijänä. Tutkielmassani korostuu se, miten Yleisradio nähdään osana yhteiskuntaa ja miten tärkeänä sen rooli määräytyy mielipidekirjoituksissa.

AVAINSANAT: Yleisradio, mielipidekirjoitukset, julkinen palvelu, talous, kaupallinen media

Sisällys

1	Johdanto	4
1.1	Historia	5
2	Yleisradio mielipidekeskusteluissa	8
2.1	Yleisradion kritiikki ja aikaisempi tutkimus	9
2.2	Legitimaatioteoria	11
3	Tutkimusmenetelmä ja aineisto	13
3.1	Tavoite ja tutkimuskysymykset	13
3.2	Diskurssianalyysi ja kriittinen diskurssianalyysi	14
3.3	Aineisto	15
4	Analyysi	18
4.1	Kaupallinen diskurssi	18
4.2	Muutoksen diskurssi	19
4.3	Puolueettomuuden ja riippumattomuuden diskurssi	20
4.4	Suomalaisuuden ja velvollisuuden diskurssi	21
5	Tulokset	24
6	Pohdinta ja johtopäätökset	27
	Lähteet	31

1 Johdanto

Mitä tapahtuu, kun kansakunnan ääni asetetaan kyseenalaiseksi? Kun sen rahoitusta leikataan ja sen asemaa haastetaan? Yleisradion olemassaoloa ja tehtävää on puolustettu ja arvosteltu sen perustamisesta lähtien, mutta viime vuosina julkinen keskustelu on kiihtynyt: Onko Yleisradio välttämätön kansalliselle identiteetille ja demokratialle, vai onko se kallis jäännös menneisyydestä?

Yleisradio on ollut osa suomalaista arkea jo pian 100 vuotta, ja sen toivotaan jatkavan toimintaansa vielä pitkään. Yleisradio on suomalaisille enemmän kuin vain mediatalo, se on mukana jokaisessa arjen askareessa, tarjoten uutisia, viihdettä ja kulttuuria kaikenikäisille. Se välittää suuret urheilutapahtumat, kuten hiihdon MM-kisat ja olympialaiset yhdistäen niin urheilun ystävät kuin satunnaiset katsojat. Oli kyse sitten aamuradion kuuntelusta, itsenäisyyspäivän juhlallisuuksista tai ajankohtaisista keskusteluohjelmista, Yleisradio on läsnä suomalaisten elämässä. Sen tehtävä on tarjota luotettavaa, monipuolista ja saavutettavaa sisältöä kaikille, myös tuleville sukupolville, kuten Yleisradiolain 7 §:n kohdassa mainitaan Yleisradion julkisen palvelun tehtävästä (Yleisradiolaki 19.8.2005/635, 7 §).

Parlamentaarinen työryhmä päätti leikata Yleisradion rahoituksesta 12.9.2024. Yleisradion rahoituksen leikkauksella tarkoitan parlamentaarisen Yle-työryhmän antamaa päätöstä, jonka mukaan Yleisradion rahoitusta nostava indeksi jäädytetään ajalle 2025–2027 sekä Yleisradion määrärahasta maksama arvonnisävero nousee kymmenestä prosentista neljääntoista (Valtioneuvosto, 2023). Leikkaukset tehtiin pääministeri Orpon hallitusohjelman ”Vahva ja välittävä Suomi” -mukaan (2023). Hallituksen tärkein talouspoliittinen tavoite on hallitusohjelman mukaan kuroa umpeen kuilua julkisen talouden tulojen ja menojen välillä, ja siten myös Yleisradion on osallistuttava julkisen talouden säästöihin. Hallitusohjelman mukaan perustettiin Yle-työryhmä eli parlamentaarinen työryhmä, jonka tarkoituksena oli arvioida Yleisradio Oy:n julkisen palvelun tehtävää ja rahoitusta. Yleisradion tehtävänä on julkinen palvelu ja Yleisradio lain (19.8.2005/635) 7 §:n mukaan

julkisen palvelun tehtävä tarkoittaa, että yhtiöllä on vastuulla tarjota monipuolista ja kattavaa televisio- sekä radio-ohjelmistoa ja niihin liittyviä lisäpalveluja, jotka ovat kaikille saatavilla tasapuolisesti.

Tutkielmassani tarkastelen Yleisradion rahoituksesta ja tehtävästä käytävää keskustelua puolin ja toisin julkisessa keskustelussa, mutta erityisesti mielipidekirjoituksissa sekä artikkeleissa. Julkisella keskustelulla tutkimuksessani tarkoitan julkisesti, esimerkiksi lehtien ja sosiaalisen median kanavien, avulla käytävää keskustelua Yleisradion rahoituksesta ja tehtävästä. Julkisen keskustelun käsitys pohjautuu Jürgen Habermasin julkisuuden käsitykseen. Habermasin mukaan julkisuus tarkoittaa yhteiskunnallista aluetta, jossa julkinen mielipide voi muodostua (Habermas, 1985). Kuten Lounasmeri toteaa (2017, s. 1307) sosiaalinen media ja vuorovaikutteiset julkisen keskustelun alustat vaikuttavat yhä enemmän ihmisten muodostamiin mielipiteisiin, minkä takia niissä tapahtuvaa keskustelua on hyvä tutkia.

1.1 Historia

Yleisradio on ollut Suomessa toiminnassa jo vuodesta 1926. Yleisradiotoiminnalla tarkoitetaan sähköisen median toimintaa, joka tapahtuu radion, television tai internetin välityksellä joukkoviestintänä (Paukku, 2004, s. 2). Julkinen yleisradiotoiminta on ei-kaupallista ja sen rahoitus perustuu valtiolta saatuun avustukseen sekä lupamaksuihin (Ruusunen, 2002, s. 63-71). Yleisradiolla tarkoitetaan koko Suomen kattavaa julkisen palvelun yleisradioyhtiötä, jonka pääomistaja on Suomen valtio ja sen ylin johto on eduskunnan valitsema hallintoneuvosto. Yleisradion toimitusjohtajana on toiminut Merja Ylä-Anttila vuodesta 2018. Ylellä on tällä hetkellä neljä valtakunnallista TV-kanavaa, viisi radiokanavaa, kattavat verkkopalvelut, esimerkiksi, yle.fi, Uutisvahti sekä Elävä arkisto sekä suoratoistopalvelu Yle Areena (Saarenmaa, 2019). Yleisradion slogan on ”Kaikille yhteinen, jokaiselle oma” (Yleisradio, n.d.).

Yleisradiotoiminnan voidaan nähdä alkaneen 1920-luvulla, sillä silloin kokeiltiin ensimmäisiä yleisölle suunnattuja lähetyksiä (Ruusunen, 2002, s. 63-71). Suomessa yleisradio-toiminta alkoi vuonna 1926 O.Y. Suomen Yleisradio nimellä. Yleisradion toimintaa oli perustamassa sanomalehtimiesten ja radiokauppiaiden yhteiskomitea (Liikenne- ja viestintäministeriö, 2017, s. 11). Perustaessaan Yleisradiota yhteiskomitea teki ehdotuksen, jonka mukaan yhtiöllä tulisi olla monopoli ja valtio omistaisi käytetyt lähetimet (Liikenne- ja viestintäministeriö, 2017, s. 11). Yleisradio aloitti toimintansa 165 000 euron osakepääomalla ja sen alkuaikoina radion ohjelmistoon kuului laajasti erilaisia ohjelmia, kuten puheita, esitelmiä, eduskunnan istuntoja sekä pakinoita (Lyytinen, 1996, s. 36). Vuonna 1934 yleisradiotoiminta valtiollistettiin, minkä seurauksena valtio omisti lähetyksasemat ja vastasi tekniikasta (Paukku, 2004, s. 29). Vuonna 1948 Yleisradion hallinto-neuvoston nimittäminen siirrettiin valtioneuvostolta eduskunnalle tasapuolisuuden ja puolueettomuuden takaamiseksi, Yleisradio aloitti televisioesitykset vuonna 1958 nimellä Suomen televisio (Yleisradio, n.d.).

Yleisradiota rahoitettiin alun perin osakkaiden avulla, jossa valtio omisti suurimman osan osakkeista, Yleisradiota rahoitettiin myös valtiolle tulevien lupamaksujen avulla (Liikenne- ja viestintäministeriö, 2017, s. 11-13). Vuodesta 2013 Yleisradion toimintaa on rahoitettu Yleisradioveron avulla (Liikenne- ja viestintäministeriö, 2017, s. 109). Alusta alkaen Yleisradion rahoitus on ollut valtion budjetin ulkopuolinen ja rahoitus on perustunut lupamaksuihin. Tällaisella rahoitusmallilla on pystytty takaamaan Yleisradion riippumattomuus. Budjetin ulkopuolisella rahoituksella tarkoitetaan valtion televisio- ja radiorahastoa, johon nykyisin suoritetaan rahoitusta valtion talousarvioon otettavasta määrärahasta (Liikenne- ja viestintäministeriö, 2017, s. 144). Muita pienempiä tuloeria Yleisradiolla on ollut kaupallisten palvelujen myynti, kiinteistöjen myynti sekä erilliset valtionavut (Liikenne- ja viestintäministeriö, 2017, s. 137).

Rahastolla on aina rahoitettu Yleisradion toimintaa. Rahaston toimintaperiaate on seuraava: rahastolle toteutetaan rahoitusta valtion talousarvioon näennäisesti otettavasta

määrärahasta Yleisradion julkisen palvelun kattamiseksi. Määrärahan suuruus tarkistetaan vuosittain kustannustason muutosta vastaavasti. Tarkistus tehdään indeksin perusteella, joka muodostuu elinkustannusindeksistä (Liikenne- ja viestintäministeriö, 2017, s. 109).

2 Yleisradio mielipidekeskusteluissa

Yleisesti Yleisradiosta käytävä keskustelu liittyy sen asemaan, rahoitukseen ja kilpailuun. Viime aikoina on käyty keskustelua Yleisradion toimintamallin perusteista osana laajempaa keskustelua Yleisradion julkisen palvelun roolista. Yleisradion nykyisen mallin ajankohtaisuutta tarkastellaan kriittisesti, vaikka mallin tehtävänä on palvella kaikkia ja olla osa suomalaisten arkea yhdessä kaupallisen median kanssa. Ala-Fossi ja Karppinen (2016) puheenvuorossaan kummastelevat sitä, miten Yleisradio julkisessa keskustelussa on viime vuosina pyörinyt vain rahoituksen ympärillä. Ala-Fossi ja Karppinen (2016) kokevat, että julkinen keskustelu täytyisi kohdistaa Yleisradion julkiseen palveluun median muuttuvassa roolissa sekä merkityksestä suomalaiselle yhteiskunnalle.

Yleisradio on keskeinen julkista palvelua toteuttava media, jonka rahoitus perustuu verovaroihin. Julkisesti rahoitettuna instituutiona se on usein osa julkista keskustelua. Rahkosen (2006, s. 25) mukaan julkinen keskustelu on "median ja journalismin välittämä, kielellisten tekojen muodostama jatkumo, joka koskee jotakin yleisesti merkittävää tai kiinnostavaa asiaa". Julkinen keskustelu on edellytys mielipiteen syntymiseen (Suhonen, 1999, s. 41). Mielipiteet voivat koskea mitä vain, mutta yleisesti niissä on mukana kriittinen aspekti. Mielipide muuttuu yleiseksi mielipiteeksi silloin, kun riittävän suuri joukko yhtyy samaan mielipiteeseen (Suhonen, 1999, s. 41). Yleinen mielipide tarvitsee muodostuakseen julkisen tilan, jossa voidaan käydä julkista keskustelua. Tässä tutkimuksessa julkisena foorumina ovat maakuntalehtien mielipidekirjoitukset, artikkelit sekä niihin annetut vastaukset.

Malmbergin mukaan (Karppinen & Matikainen, 2012, s. 62) yleinen mielipide ei ole enää totuuden kaltainen politiikan suurre, joka legitimoit vallankäytön, vaan se rakentuu edelleen hyväksynnän saavien teemojen ympärille ja muodostaa näin poliittisen järjestelmän varsinaisen tehtävän. Tämä tarkoittaa, että yleisellä mielipiteellä ei ole enää yhtä vahvaa vaikutusta politiikkaa kuin sillä on aikaisemmin ollut, mutta sen täytyy silti ottaa huomioon ne teemat, jotka saavat laajaa hyväksyntää. Toisin sanoen voidaan nähdä, että yleinen mielipide ohjaa politiikkaa epäsuorasti. Mielipidekirjoitukset ovat

tapa tuoda ilmi kirjoittajan näkemys jostakin asiasta, joka usein vaikuttaa yleiseen mielipiteeseen. Täten mielipidekirjoitukset edustavat kansalaiskeskustelua ja toimivat tilana julkiselle keskustelulle. Pajusen ja Tommolan (2006, s. 298) mukaan mielipidekirjoitukset ovat intertekstuaalisia arkidiskurssisia tekstejä, joissa otetaan kantaa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin aiheisiin sekä aikaisempiin kirjoituksiin. Tällainen kriittinen kielellinen kamppailu, jota mielipidekirjoituksissa ja artikkeleissa tapahtuu ovat tähän diskurssianalyysiin otollinen aineisto.

2.1 Yleisradion kritiikki ja aikaisempi tutkimus

Yleisradion rahoitukseen ja toimintaan liittyvä kritiikki on peräisin niin valtion velkaantumisesta kuin median murroksen aiheuttamasta media-alan kriisiä. Valtion velkaantuminen on aiheuttanut mittavia julkisen talouden säästöjä sekä hintojen nousua, säästöjä on kutsuttu mediassa ”säästötalkoiksi”. Säästöt ovat osa taloutta ja talous koskettaa koko kansaa, joten ajatus pätee myös Yleisradioon. Julkisen palvelun yhtiönä ajatellaan, että Yleisradion on osallistuttava leikkauksiin. Yleisradion osallistuminen ”säästötalkoisiin” on ollut esillä julkisessa keskustelussa ja se heijastuu sekä mielipidekirjoituksissa että poliittisessa puheessa. Esimerkiksi, hallituksen ohjelmassa Yleisradiota kehoitetaan ”näyttämään esimerkkiä tehokkaassa rahankäytössä”, mikä viestii siitä, että Yleisradion taloudellista toimintaa tarkastellaan julkisessa keskustelussa osana taloudellista vastuullisuutta ja yleistä kustannustehokkuuden vaatimusta

Media-alan kriisi liittyy alan irtisanomisiin, lehtien vähenevään levikkiin sekä ihmisten median käyttötottumusten muutokseen. Media-alan kriisiä on edeltänyt median murros, jossa uudet mediat sekä niiden tuomat mahdollisuudet ovat muuttaneet median totuttuja toimintatapoja eri osa-alueilla (Lindblom, 2009, s. 55). Median murros on vaikuttanut eri tavalla valtio-omisteiseen Yleisradioon kuin kaupallisen alan mediataloihin. Ala-Fossi ja Karppinen (2016) toteavat, että Yleisradion saama negatiivinen huomio kulminoituu kaupallisen median tarpeisiin lievittää omaa ahdinkoaan. Toisaalta on myös todettu, että julkisen palvelun yleisradiotoiminta rikkoo vakiintunutta markkinoiden vapauden periaatetta ja yksityisten tahojen elinkeinovapautta (Paukku, 2004, s. 1). Paukku

jatkaa, että yleisradiotoiminnan sisältöä tulisi tarkastella uudenlaisessa valossa, jossa tavoitteena olisi markkinoiden vapauden ja kilpailun toimivuuden turvaaminen yleisradiotoimialalla.

Aikaisempi tieteellinen tutkimus Yleisradion toiminnasta keskittyy sen julkiseen palveluun. Rahkonen (2006) on tutkinut sitä, miksi Yleisradio on onnistunut säilyttämään vahvan asemansa julkisen palvelun tarjoajana, vaikka yhteiskunta on muuttunut markkinaohjautuvammaksi. Rahkonen tuo artikkelissaan ilmi sen, miten Yleisradio on joutunut muuttamaan strategiaansa kiristyvän kilpailun myötä, esimerkiksi asiakaslähtöisemmäksi. Rahkonen kuitenkin painottaa, että Yleisradiolla on tulevaisuudessa edelleen tärkeä rooli epäkaupallisen ohjelmiston tuottajana. Tutkimuksessa todetaan myös, että yleisradioyhtiöiden, kuten Yleisradion, legitimitetti perustuu muuhun kuin rahallisen voiton tuottamiseen. Esimerkiksi Rahkosen mukaan Yleisradion roolin säilyminen vahvana liittyy sen legitimitettiin, mutta myös sen pääomaan journalismin kentällä sekä suomalaisen yhteiskunnan ominaispiirteisiin. Rahkonen perustelee Yleisradion vahvaa asemaa Suomessa yhteiskuntafilosofian avulla. Rahkonen näkee, että Yleisradion vahva asema johtuu siitä, että yleisradiotoiminta voidaan ymmärtää osana hyvinvointivaltioajattelua ja siten nähdä rahoituksen ja olemassa olemisen arvoisena. Toisaalta Hallin ja Mancinin mukaan (2004, s. 145) julkisen palvelun media on pitänyt asemansa, sillä on koettu, että valtion osallistuminen mediakentän hallintaan edistää demokratian kehittymistä.

Yleisradio ei ole ainoa, joka on ollut kritiikin kohteena vaan myös Euroopan mittakavassa yleisradiotoiminta on saanut kritiikkiä osakseen. Yleisradiotoiminnan yhteistä hyötyä on alettu yleisesti kyseenalaistamaan myös muualla Euroopassa (Fehlmann, 2023). Fehlmannin tutkimuksessa (2023, s. 32) tutkittiin yleisradiotoiminnan oikeutetusta ja tarvetta. Tutkimuksen mukaan yleisradiotoiminnan nykyinen hyöty voidaan selittää sillä, mitä mieltä kansalaiset ovat yleisradiotoiminnasta, esimerkiksi, millaisia normeja, asenteita, mielipiteitä ja arvoja kansalaisilla on yleisradiotoimintaa kohtaan. Tutkimuksessa

oikeutuksella (*legitimacy*) tarkoitetaan yleistä käsitystä tai oletusta siitä, että jonkin tahon toiminta on toivottavaa, oikeaa tai sopivaa yhteiskunnan normien, arvojen, uskomusten ja määritelmien mukaisesti. Tutkimuksessa esitetään, että yleisradiotoiminnan oikeutus on tulosta legitimaation prosessista, jossa legitimaatio eli oikeutus tapahtuu viestinnällisten strategioiden, kuten suostuttelun (*persuasion*), kääntämisen (*translation*), kertomisen (*narration*), luokittelun (*categorisation*) sekä teoriointin (*theorisation*) avulla. Tutkimustulokset osoittavat, että yleisradiotoimintaa oikeutetaan legitimaatio-prosessin avulla siten, että julkiset yleisradiotoiminnan yhtiöt kääntyvät ”passiivisen” yleisön puoleen selittääkseen ja oikeuttaakseen toimintaa.

2.2 Legitimaatioteoria

Omassa tutkimuksessani tutkin sitä, miten julkisessa keskustelussa Yleisradion rahoituksesta, sen olemassaoloa haastetaan ja puolustetaan. Yleisradio tarvitsee legitimaatiota eli ympäröivän yhteiskunnan hyväksyntää toimiakseen. Legitimaatiolla tarkoitetaan sitä, että kansalaiset, kaupalliset toimijat ja päättäjät kokevat Yleisradion olemassaolon ja toimintaperiaatteet oikeutetuiksi. Legitimaatio ei ole itsestäänselvyys, vaan se on ansaittava ja sitä on jatkuvasti vahvistettava, sillä ilman riittävää yhteiskunnan hyväksyntää toiminta voi joutua kyseenalaistetuksi (Suchman, 1995), kuten Yleisradiolle on käynyt.

Legitimaatioteorian mukaan yrityksen legitimaatio vaarantuu erityisesti silloin, kun yrityksen sidosryhmät eivät tiedä, mitä yritys on tekemässä tai tavoittelemassa tai jos se poikkeaa yhteiskunnan normeista ja arvoista (Meyer ja Rowan, 1977, s. 343). Yleisradion suhteen tämä tarkoittaa että, jos kansalaiset, kaupalliset mediatoimijat tai eduskunta kokevat, ettei Yleisradio toimi tarpeeksi avoimesti, sen oikeutus julkisen rahoituksen saajana voi heikentyä. Yleisradio legitimizeettiä on heikentänyt siihen kohdistunut kritiikki, esimerkiksi, toiminnan ja rahankäytön suhteen. Legitimizeetin heikentyminen voi saada organisaation puolustuskannalle vastaväittäjien takia, jolloin sen on joko sopeuduttava heikentyneeseen legitimizeettiin tai vahvistettava olemassaoloaan eri strategioiden avulla (Vaara ja Tienari, 2008, s. 1).

Diskurssianalyysi sopii legitimaatioteorian kanssa hyvin yhteen, sillä molemmissa tarkastellaan sitä, miten ja millä jonkin toimijan asemaa oikeutetaan tai haastetaan (Vaara ja Tienari, 2008, s. 1–7). Legitimaatioteoria auttaa ymmärtämään, miksi organisaatiota tarvitsevat hyväksyntää ja mitä tapahtuu, jos tätä hyväksyntää ei saada. Diskurssianalyysi auttaa selvittämään, miten tämä hyväksyntä rakentuu tai ei rakennu julkisessa keskustelussa.

3 Tutkimusmenetelmä ja aineisto

Tässä kappaleessa kerron, millä menetelmällä ja miten olen tutkimukseni toteuttanut. Jokisen ja muiden (2016) mukaan monenlaiset aineistot soveltuvat laadulliseen analyysiin, kuten haastattelut, kirjeet, ääni ja julkiset asiakirjat ynnä muut. Tutkimuksessani tutkin sitä, miten mielipideteksteissä Yleisradion rahoituksesta muodostetaan puolustavia sekä haastavia diskursseja.

Tutkimuksessani analyysi on tulkitsevaa eli tavoitteena on tunnistaa teksteistä yleisimpiä jaettuja merkityksiä ja tulkintoja tuovia diskursseja. Tutkimuksessani kiinnostuksen kohteena on se, miten eri toimijat, kansalaiset, kaupalliset mediat sekä Yleisradio itse neuvottelevat, vahvistavat tai haastavat Yleisradion olemassaoloa rahoitusleikkauskeskusteluissa.

3.1 Tavoite ja tutkimuskysymykset

Tutkimukseni tavoitteena on ymmärtää, millaisia näkemyksiä Yleisradiosta ja sen roolista mielipidekirjoituksissa sekä artikkeleissa tuotetaan. Rajasin aineiston tarkastelun kohteeksi Yleisradion rahoitukseen liittyvän keskustelun, sillä aihe on ajankohtainen ja merkittävä Yleisradion tulevaisuuden toiminnan kannalta. Tutkimuksessa pyrin vastaamaan seuraaviin kysymyksiin.

1. Miten Yleisradion olemassaoloa haastetaan ja puolustetaan sen rahoitusta käsittelevissä mielipidekirjoituksissa?
2. Minkälainen kuva Yleisradiosta annetaan mielipidekirjoituksissa ja artikkeleissa?

Yleisradion rahoituksesta käytävän julkisen keskustelun tutkiminen on tärkeää, sillä rahoitusleikkaukset vaikuttavat Yleisradion lisäksi myös suomalaiseen kulttuuriin, huoltovarmuuteen sekä demokratian toteutumiseen (Ylä-Anttila, 2024). Yleisradio on joutunut aikaisemminkin leikkausten kohteeksi, vuonna 2015, ja sitä on jopa nimitetty viestintäpolitiikan pelinappulaksi, sillä medianmurroksessa se on yksi harvoista viestintäpolitiikan osa-alueista, johon poliitikot voivat vaikuttaa (Ala-Fossi & Karppinen, 2016, s. 226). Viime

vuosina Yleisradion toimintaan on liitetty paljon kritiikkiä koskien erityisesti sen rahoitusmallia ja kilpailun puutetta kaupallisen median kanssa. Kaupalliset mediat ovat huolestuneet Yleisradion laajentumisesta verkkolehritoimintaan ja siten vievän tilaa kaupalliselta- sekä lehtimedialta (MTV, 2024). Kaupalliset mediat elävät uskossa, että Yleisradion kurittaminen toisi heille lisää liikkumatilaa mediakentällä. Kuitenkin Koivulan (2020) mukaan ”sekä julkinen että kaupallinen media voivat toimia samoilla markkinoilla menestyksekkäästi”. On hyvä huomioida, että Yleisradiota sitovat tarkat lait ja säädökset, jotka ohjaavat sen toimintaa. Kuten Horsti toteaa (2005, s. 9) Yleisradion on toimintansa suhteen noudatettava käytäntöjä ja sääntöjä, jotka rajaavat sen toimintaa. On siis tärkeää ymmärtää, että Yleisradiota velvoittavat lait ja säädännöt, toisin kuin kaupallista mediaa.

3.2 Diskurssianalyysi ja kriittinen diskurssianalyysi

Tutkielmani on laadullinen tutkimus ja tutkimusmenetelmänä käytän diskurssianalyysia. Diskurssianalyysillä tarkoitetaan Jokisen ja muiden mukaan (2016) kielenkäytön ja muun merkitysvälitteisen toiminnan tutkimista, jossa analysoidaan yksityiskohtaisesti sitä, miten sosiaalista todellisuutta tuotetaan erilaisissa sosiaalisissa käytännöissä. Diskurssianalyysin eri lajeista tukeudun erityisesti kriittiseen diskurssianalyysiin, jossa mielenkiinto kohdistuu kielen takana oleviin sosiaalisiin ja poliittisiin rakenteisiin (Jokinen ja muut, 2016). Diskurssit eivät ole koskaan neutraaleja vaan ne ovat usein ideologisesti värittyneitä. Diskurssihin liittyy valtaa sillä, kun käytämme kieltä kuvaamme ja muokkaamme puheena olevaa aihetta, mutta myös sosiaalisia ja kulttuurisia rakenteita (Pietikäinen & Mäntynen, 2019). Pietikäinen ja Mäntynen jatkavat, miten vallan saanut diskurssi rajaa pois muita mahdollisia tapoja ymmärtää asiaa tai keskustella siitä, minkä takia koen, että Yleisradion asemasta ja olemassaolosta annettujen diskurssien tutkiminen on tärkeää.

Diskurssilla tarkoitetaan sitä, miten kieli koetaan sosiaalisesti toiminnaksi, jonka avulla luodaan todellisuutta, kriittisessä diskurssianalyysissä otetaan huomioon myös diskurssissa olevat valtasuhteet (Jokinen & muut, 2016). Diskurssianalyysin tulkinallinen ote tutkimukseen antaa mahdollisuuden tutkia sitä, miten jokin asia sanotaan.

3.3 Aineisto

Taulukko 1. Ohessa taulukko tutkitusta aineistosta.

Kirjoittaja	Otsikko	Julkaisukanava	Päivämäärä
Merja Ylä-Anttila	Parlamentaarinen työryhmä päätti leikata Ylen rahoitusta mutta ei tehtävää	Yle.fi	13.9.2024
Jere Nurminen	Yle vastaa: Yle toteuttaa julkisen palvelun tehtävää	Yle.fi	24.5.2024
Risto Helin	Vanhoja jäänteitä	Ilkka-Pohjalainen	30.9.2024
Ari Koponen	Yle vääristää markkinoita ja tuhlaa veronmaksajien rahoja	Forssan Lehti	24.5.2024
Satu Koistinen	Mediapomo: Yle tunkeutuu verovaroin kilpailijoiden tontille	MTV Uutiset	11.1.2024

Tutkimusaineistoni koostuu mediassa julkaistuista artikkeleista ja mielipidekirjoituksista, jotka käsittelevät Yleisradion rahoitusta ja roolia mediakentällä. Aineisto on esitetty yllä olevassa taulukossa. Aineiston valinnassa on painotettu näkökulmien monipuolisuutta ja ajankohtaisuutta suhteessa tutkimusaiheeseen. Aineisto koostuu kahdesta mielipidekirjoituksesta, yhdestä vastineesta mielipidekirjoitukseen sekä 2 artikkelista. Sillä aineisto on hyvin rajattu, se ei käsitä kaikkea julkista keskustelua. Aineistot ovat aikaväliltä 11.1-30.9.2024. Aineisto on kerätty tuolta aikaväliltä, sillä päätös rahoituksen leikkauksista oli tuolla välillä odotettavissa, mutta myös jo julkaistu. Aineistojen analyysissa hyödynnän kriittistä diskurssianalyysia, jossa keskitytään tunnistamaan käytetyn kielen kautta rakentuneita sosiaalisia rakenteita ja kulttuurillisia merkityksiä. Kriittisen diskurssianalyysin

avulla pystytään tutkimaan sitä, miten eri osapuolet rakentavat ja ylläpitävät valta-ase-mia julkisessa keskustelussa. Erityisesti keskityn haastavaan ja puolustavaan diskurssiin, jotka ovat keskeisiä legitimaatioon perustuvassa julkisessa keskustelussa.

Aineistojen tutkimisen aloitin silmäilemällä ne ensin läpi ja sitten lukemalla ne tarkem-min läpi. Tarkemman tarkastelun jälkeen, kirjoitin toistuvia teemoja ylös ja listasin tee-mojen alle niitä tukevia lauseita ja havaintoja. Näistä toistuvista teemoista alkoi myö-hemmin hahmottua haastavia ja puolustavia diskursseja.

Aineistona käytän Risto Helinin mielipidekirjoitusta ”Vanhoja jäänteitä” (Ilkka-Pohjalai-nen, 30.9.2024). Mielipidekirjoitus on julkaistu Ilkka-Pohjalaisessa, joka on Etelä-Pohjan-maan sekä Pohjanmaan maakuntalehti. Kirjoittaja Risto Helin on Perussuomalaisten kan-sanedustaja ja kirkkovaltuutettu Vaasasta. Mielipidekirjoituksessa Helin kritisoi Yleisra-dion rahoitusmallia ja pitää sen rahoitukseen puuttumista positiivisena asiana. Helinin mielipidekirjoituksesta tutkin erityisesti sitä, miten Yleisradio kehystetään ”vanhanaikai-sena” ja millaisia retorisia keinoja ja argumentteja Helin käyttää Yleisradion aseman haastamiseen.

Toisena aineistona käytän Ari Koposen mielipidekirjoitusta Forssan lehdessä. Ari Kopo-sen mielipidekirjoituksessa ”Yle vääristää markkinoita ja tuhlaa veronmaksajien rahoja” (Forssan lehti, 24.5.2024) Koponen kritisoi Yleisradion rahoitusta sekä organisaation laa-juutta. Koponen ei näe Yleisradiota puolueettomana toimijana ja pitää Yleisradion rahoi-tusleikkauksia tarpeellisina. Forssan lehti on Forssassa ilmestyvä sanomalehti. Mielipide-kirjoituksen kirjoittaja Ari Koponen on ypäjäläinen Perussuomalaisten kansanedustaja, hänet tunnetaan myös avustustoiminnasta Brother Christmas- nimellä. Koposen mielipi-dekirjoituksesta tutkin erityisesti sen poliittista ulottuvuutta sekä siinä käytettyjä vahvoja argumentteja ja retorisia keinoja. Vaikka molempien mielipidekirjoitusten laatija ovat pe-russuomalaisten kansanedustajia, en tutkimuksessani ota huomioon kirjoittajien poliit-tista taustaa, vaan huomio on kirjoitetussa tekstissä.

Kaupallisen median näkökulmasta aineistona käytän MTV:n artikkelia ”Mediapomo: Yle tunkeutuu verovaroin kilpailijoiden tontille” (2024). Artikkelissa Yleisradio nähdään ongelmallisena toimijana, joka vääristää mediakenttää veropohjaisella rahoitusmallillaan. Artikkelin on moniääninen ja se on kirjoitettu MTV:n Huomenta Suomen keskusteluohjelmassa käydyn keskustelun perusteella. Keskustelua moderoi juontaja Ivan Puopolo ja keskusteluun osallistuivat Yleisradion hallituksen puheenjohtaja Matti Apunen sekä Kesksuomalaisen toimitusjohtaja Vesa-Pekka Kangaskorpi. Artikkelin korostaa markkinavääristymää ja median kilpailua, minkä takia aineistosta erityisesti tutkin sitä, miten kaupallinen media kuvaa Yleisradiota ja millaisia sanavalintoja Yleisradiosta käytetään. Artikkelissa Yleisradion hallituksen puheenjohtaja Apunen puolustaa Yleisradiota, esimerkiksi, sen velvollisuuksien perusteella.

Yleisradion omaa ääntä tutkimukseen tuon käyttämällä aineistona Yleisradion toimitusjohtajan Merja Ylä-Anttilan artikkelia ”Parlamentaarinen työryhmä päätti leikata Ylen rahoitusta mutta ei tehtävää” (Yleisradio, 2024) sekä Ylen viestintä- ja brändijohtajan Jere Nurmisen vastausta ”Yle vastaa: Yle toteuttaa julkisen palvelun tehtävänsä” (24.5.2024) Ari Koposen mielipidekirjoitukseen. Näissä aineistoissa Yleisradion merkitystä perustellaan julkisen palvelun näkökulmasta, korostaen sen tärkeää yhteiskunnallista roolia ja riippumattomuutta niin poliittisesti kuin kaupallisestikin. Erityisesti painotus teksteissä on julkisen palvelun tärkeydessä moniarvoisen ja demokraattisen mediaympäristön toteutumisessa. Ylä-Anttilan artikkelissa tutkin sitä, miten Yleisradion asemaa puolustetaan ja mitkä arvot siinä korostuvat. Nurmisen artikkelissa keskityn siihen, miten saatuun kritiikkiin vastataan ja millaista kuvaa Yleisradiosta pyritään rakentamaan.

4 Analyysi

Aineistokseni valitsin viisi eri mediassa julkaistua artikkelia. Valitsin nämä artikkelit, sillä ne edustavat eri näkökulmia Yleisradion rahoituksesta ja sen asemasta yhteiskunnassa. Koposen ja Helinin mielipidekirjoitukset edustavat Yleisradion olemassaoloa haastavaa diskurssia, jossa Yleisradion nykyistä olomuotoa ja yhteen sopivuutta nykyaikaan kyseenalaistetaan. MTV:n artikkeli edustaa kaupallisen median näkökulmaa Yleisradion rahoituksen julkisessa keskustelussa. MTV:n artikkelissa tulee myös ilmi Yleisradion näkökulmaa. Yleisradion olemassaoloa haastetaan kaupallisen median, muutoksen sekä puolueettomuuden sekä riippumattomuuden diskursseilla. Yleisradion olemassaoloa taas puolustetaan velvollisuuden sekä suomalaisuuden diskursseilla.

4.1 Kaupallinen diskurssi

Yleisradion olemassaoloa haastetaan vertaamalla sitä liike-elämään ja Suomen markkinatalouden peruseriaatteisiin. Helinin mielipidekirjoituksessa nostetaan esiin se, miten ”Yle on kummallinen poikkeus markkinatalousvetoisessa journalismin kentässä, sillä se on ainoa media, joka saa automaattisesti rahansa lailla pakotetuilta asiakkailta”. Lause luo kontrastia Yleisradion ja muun median välille, sillä muun journalismin koetaan toimivan markkinatalous-vetoisesti.

Vahvana teemana kaupallisessa diskurssissa on kilpailun puute ja Ylen liiallinen laajentuminen kaupallisen median tontille. Yleisradion toimintaa verrataan kaupallisen median toimintaan, eikä median kentän koeta olevan tasa-arvoinen, Yleisradion rahoituksen ja muun laajentumisen takia. Helinin mielipidekirjoituksessa Yleisradion rahoitusmalli koetaan ”pakottavaksi” ja myös MTV:n artikkelissa Kangaskorpi toteaa, että ”Ylen pitäisi löytää paikkansa sieltä, missä kaupallinen media ei voi toimia”. Kangaskorven lause pohjautuu ajatukseen siitä, että Yleisradio vääristää markkinoita ja verovaroin siten etuoikeuttuna rahoituksen saajana vie tilaa kaupalliselta medialta.

Kaupallisen median diskurssissa vastakkain asettelu voidaan nähdä Yleisradion ja muiden medioiden välillä. Diskurssissa korostuu taloudellinen ja uusliberalistinen ideologia. Uusliberalismissa Faillen mukaan (2015, s. 4-6) valtio ja sen byrokrania nähdään vapaiden markkinoiden esteenä ja valtion osallisuutta markkinoihin halutaan vähentää. Uusliberalistinen ideologia tulee kaupallisessa diskurssi esiin, esimerkiksi Helinin mielipidekirjoituksessa kuvaamalla Yleisradiota ”valtiovetoiseksi” sekä veronmaksajia ”pakotetuiksi asiakkaiksi”. Tämä heijastaa ajatusta siitä, että markkinoiden tulisi määritellä median tarjonta ilman valtion ohjausta. Keskeinen argumentti on yksilön oikeus päättää itse, mihin palveluihin hän haluaa rahansa ohjata, mikä asettaa Yleisradion rahoitusmallin kyseenalaiseksi. Uusliberalistinen ideologia on yhteydessä myös legitimaatioon, sillä diskurssit ovat ideologisesti värittyneitä (van Dijk, 1998, s. 5). Tienarin ja Vaaran (2008, s. 4) mukaan legitimaation kyseenalaistaminen saa alkunsa ideologisista ongelmista.

4.2 Muutoksen diskurssi

Muutoksen diskurssissa vahvana teema siitä, että Yleisradion nykyinen toimintamalli on vanhentunut ja vaatii muutosta. Muutoksen diskurssissa Yleisradion olemassaoloa haastetaan kyseenalaistamalla sen tarpeellisuutta nykyisessä muodossaan. Esimerkiksi Helinin mielipidekirjoituksessa todetaan, miten ”Valtiovetoisesta mediajätistä on yksinkertaisesti asteittain hankkiuduttava eroon tai pikemminkin etsittävä sille kunnollisia toimintamalleja jatkossa”.

Muutoksen diskurssilla haetaan vahvasti muutosta Yleisradion asemaan yhteiskunnassa ja halutaan tasapainoa kaupallisen median kanssa, esimerkiksi, Koposen mielipidekirjoituksessa tuodaan esiin Yleisradion ohjelmatarjonnan samankaltaisuus kaupallisen median kanssa. Ohjelmatarjonnan samankaltaisuus saa kyseenalaistamaan Yle-veron periaatteen. Miksi maksaa veroa, jos muiden medioiden kanavilla on samaa sisältöä ilmaiseksi? Muutoksen diskurssissa motivaattorina voidaan pitää ajattelutapaa siitä, että Yle-verolle halutaan maksun mukaista vastinetta.

Aineiston perusteella diskurssiin voidaan liittää turhautumista vallitsevaan taloudelliseen tilanteeseen, mikä näkyy veronmaksajien kokeman kuormituksen korostamisena. Tämä turhautuminen ilmenee, esimerkiksi, Koposen mielipidekirjoituksessa, jossa hän nostaa esiin Yleisradion toimitusjohtaja palkan: ”-- toimitusjohtajan lähes 350 000 euron vuosipalkka on kohtuuton veronmaksajien kustantamalle organisaatiolle.”. Lauseen sanavalinnat, kuten ”veronmaksajien” ja ”kustantamalle” rakentavat vastakkainasettelua kansalaisten ja julkisen palvelun välille. Diskurssissa Yleisradiota ei nähdä julkisena palveluna, joka palvelee kansaa, vaan instituutiona, joka kuormittaa veronmaksajia taloudellisesti.

Argumentit voidaan liittää yleisesti Suomen taloudellisiin haasteisiin ja kansantalouden taantumaan. Suomen talous on kokenut viime vuosina haasteita ja julkisen palvelun yhtenä kritiikki on liitetty myös Yleisradioon. Muutoksen diskurssi rakentuu taloudellisen vastuullisuuden vaatimuksesta, jossa Yleisradio nähdään ylittäneen julkisen palvelun rajat ja toimivan tavalla, joka ei tue vaikeasta taloustilanteesta selviävää Suomea.

4.3 Puolueettomuuden ja riippumattomuuden diskurssi

Puolueettomuuden ja riippumattomuuden diskurssissa korostuu väite siitä, että Yleisradio ei ole aidosti riippumaton, vaan sen toiminta pidetään ideologisesti värittyneenä tai suosimiseen perustuvana. Aineiston perusteella diskurssi rakentuu kirjoittajien käyttämien arvolatautuneiden ilmaisujen kautta, joilla pyritään kyseenalaistamaan Yleisradion objektiivisuus ja yhteiskunnallinen rooli.

Yleisradion puolueettomuutta ja riippumattomuutta kyseenalaistetaan Helinin mielipidekirjoituksessa sanalla ”valtiovetoinen”, mikä vihjaa Yleisradion toimintaa valtion alaisena eikä aidosti puolueettomana julkisen palvelun organisaationa. Yleisradion kutsuminen ”valtiovetoiseksi” heikentää sen legitimizeettiä, sillä julkisen palvelun mediana sen tulisi olla journalistisesti riippumaton myös lainsäädännön mukaan. Samankaltaista kritiikkiä esittää Halla-aho MTV:n artikkelissa, jossa hän käyttää sanontaa ”hyvä veli ja hyvä

sisko-verkosto” viitaten mahdolliseen nepotismiin sekä tiettyjen poliittisten tai ideologisten ryhmien suosimiseen Yleisradion sisällä. Myös Koponen kyseenalaistaa vahvasti Yleisradion puolueettomuutta ja riippumattomuutta kutsumalla sitä ”vitsiksi”. Koposen mukaan Yleisradion ohjelmisto ”sisältää ”—” ideologisesti värittyä ja tiedevastaista biologian kieltävää sisältöä.”. Kutsumalla Yleisradion sisältöä ideologisesti värityneeksi sekä tiedevastaiseksi biologian kieltäväksi sisällöksi Koponen kyseenalaistaa sen, minkälaiseen sisältöön veronmaksajien rahoja käytetään. Samalla Koponen esittää kysymyksen myös siitä, kenelle sisältöä tuotetaan ja millä perusteilla. Laissa annetut ohjenuorat julkisen palvelun ohjelmatoiminnasta sanotaan: ”tukea suomalaisen kulttuuriperinnön vaalimista, suvaitsevaisuutta, yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja kulttuurista moninaisuutta sekä huolehtia ohjelmatarjonnasta myös vähemmistö- ja erityisryhmille”. Ohje on hyvin yleispätevä, eikä siitä ota selvää ketä se virallisesti palvelee. Toisaalta Koponen tukee kirjoituksellaan myös sitä, miten rahoitusmallia muuttamalla veronmaksajilla voisi olla enemmän sananvaltaa sisältöön ja siihen haluavatko he maksaa sisällöstä.

4.4 Suomalaisuuden ja velvollisuuden diskurssi

Suomalaisuuden diskurssissa Yleisradion asemaa yhteiskunnassa puolustetaan vahvasti vetoamalla tunteisiin. Yleisradio esitetään suomalaisuuden vaalijana ja tukijana, jonka rooli demokratian, tasa-arvon ja kansallisen yhteenkuuluvuuden edistäjänä on keskeinen. Tunteisiin vedotaan korostamalla kansallista ylpeyttä, suomalaista identiteettiä sekä isänmaallisuutta. Samalla Yleisradion asemaa vahvistetaan pelon kautta, esimerkiksi, viittaamalla kriisiajan tarpeisiin ja tiedonvälityksen luotettavuuteen. Yleisradion Jere Nurmisen artikkelissa Yleisradio nähdään yhdistävän kansakuntaa ja ylläpitävän suomalaisuuden ydinarvoja, mikä resonoi vahvasti suomalaisten kansallisen identiteetin ja yhteisöllisyyden tunteen kanssa, esimerkiksi Nurminen määrittelee Yleisradion julkisen palvelun tehtävää seuraavasti ”Se tarkoittaa demokratian ja kulttuurin vahvistamista, sekä tasa-arvon ja yhteenkuuluvuuden edistämistä.”.

Suomalaisuuden diskurssissa korostuu erityisesti se, mitä Yleisradio antaa suomalaisella yhteiskunnalle sekä sen velvollisuus suomalaisille. Yleisradio nähdään artikkeleissa suomalaisten tarpeiden palvelijana ja kuuntelijana. Esimerkiksi Nurminen korostaa artikkeleissaan, miten julkinen palvelu perustuu ”kansalaisten ja yhteiskunnan tarpeisiin.”

Suomalaisuuden diskurssissa suomalaisuus Yleisradion julkisen palvelun tehtävä nähdään keskeisenä suomalaisuuden määrittäjänä. Esimerkiksi Merja Ylä-Anttila määrittelee monipuolisen Yleisradion julkisen palvelun olevan ”[–] erottamaton osa suomalaista demokratiaa, kulttuuria ja huoltovarmuutta”. Tämä korostaa Yleisradion merkitystä suomalaisessa yhteiskunnassa. Yleisradio kytkeytyy vahvasti kansallisiin arvoihin, ja sen roolissa voidaan nähdä myös isänmaallisuuden ulottuvuus. Huoltovarmuutta korostamalla Yleisradio nähdään merkittävänä turvallisuuden tekijänä. Huoltovarmuudella tarkoitetaan, että ”väestön toimeentulon, talouselämän ja maanpuolustuksen kannalta välttämätön tuotanto, palvelut ja infrastruktuuri voidaan turvata myös normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa” (Valtioneuvoston päätös huoltovarmuuden tavoitteista, 568/2024). Huoltovarmuuden korostaminen tekee Yleisradiosta tärkeän osa Suomen turvallisuutta ja sen tehtävää luotettavana tiedonvälittäjänä. Erityisesti lisääntyneet kyberuhat ovat tehneet informaatioturvallisuudesta ja kriisiviestinnästä ajankohtaisia ja täten lisänneet huoltovarmuuden tarvetta.

Suomalaisuuden diskurssissa korostetaan Yleisradion merkitystä suomalaisten yhteisten kokemusten ja kulttuurin ylläpitäjän, urheilulähetykset ovat tästä hyvä esimerkki. Ylä-Anttila tuo artikkelissaan esiin, että ”Ylellä on merkittävä rooli etenkin kotimaisten urheilulajien ja -tapahtumien näkyvyyden turvaamisessa sekä edistämisessä”. Tässä puolistavassa argumentissa tiedostetaan, miten tärkeitä urheilulähetykset ovat suomalaisille ja miten urheilu on osa kansallista identiteettiä ja yhteisöllisyyttä.

Velvollisuuden diskurssissa korostuu Yleisradion velvollisuudet julkisesta palvelusta ja velvollisuudestaan palvella suomalaisia. Velvollisuuden diskurssissa kerrataan Yleisradi-

olle laissa määrättyjä tehtäviä ja todetaan, miten ne toteutuvat todellisuudessa. Diskurssissa esiintyy myös vertailua kaupallisen median kanssa, sillä Yleisradion tehtävien ei nähdä ylittävän kaupallisen median rajaa. Yleisradio laki korostuu erityisesti diskurssissa ja sen asettamat velvoitteet Ylen toiminnalle. Diskurssissa Yleisradio laki nähdään velvoittavan Ylen toimimaan tietyllä tavalla. Esimerkiksi Nurmisen artikkelissa argumentoidaan Yleisradion rahankäytön salaamista vastaan käyttämällä perusteluina ”lakisääteisiä toimintakertomuksia” ja ”hankintalain” noudattamista. Velvollisuuden diskurssissa laki toimii keskeisenä argumenttina Yleisradion puolustamisessa.

5 Tulokset

Tutkimukseni tulokset voidaan nähdä tiivistettynä oheisessa taulukossa. Taulukosta voidaan huomata, miten suurin osa argumenteista perustuu diskursiivisiin vastakkainaseteluihin, joissa Yleisradion asemaa haastetaan taloudellisin ja yhteiskunnallisin perustein. Eryteisesti haastavissa diskursseissa korostuvat viittaukset taloudellisiin olosuhteisiin ja puolustavissa diskursseissa suomalaisuuteen ja Yleisradion velvollisuuksiin.

Taulukko 2. Taulukossa on esitetty analysoidut diskurssit sekä niiden argumentit ja esimerkit.

Diskurssi	Haastako vai puolustaako Yleisradion asemaa?	Keskeinen näkökulma	Tyypillinen argumentti	Esimerkki
Kaupallinen diskurssi	Haastaa	Kilpailun puute mediakentällä, ja kaupallisen median ja Ylen vertailu.	Yle ylittää julkisen palvelun rajat, häiritsee markkinoiden normaalia toimintaa	Kangaskorpi: ”Ylen pitäisi löytää paikkansa sieltä, missä kaupallinen media ei voi toimia”
Muutoksen diskurssi	Haastaa	Ylen nykyinen malli vaatii muutosta.	Ylen ohjelmisto on samankaltainen kaupallisen median kanssa, eikä tuo enää Yle-veron mukaista lisäarvoa.	Helin: ”Valtiovetoisesta mediajätistä on yksinkertaisesti asteittain hankiuduttava eroon [–].”
Puolueettomuuden ja riippumattomuuden diskurssi	Haastaa	Ylen toiminta on ideologisesti värittynyttä.	Yle suosii tiettyjä ideologisia ryhmiä, eikä sen toiminta ole puolueetonta.	Koponen: ” [–] Ylen riippumattomuus ja toimituksellinen

Diskurssi	Haastako vai puolustaako Yleisradion asemaa?	Keskeinen näkökulma	Tyypillinen argumentti	Esimerkki
				puolueettomuus ovat lähinnä vitsi”
Suomalaisuuden ja velvollisuuden diskurssi	Puolustaa	Yle on osa kansallista identiteettiä ja kulttuuria. Ylen toimintaa velvoittavat Suomen kansa sekä laki.	Yle turvaa suomalaisen kulttuurin ja perinteen sekä tekee tärkeää tehtävää luotettava tiedonvälittäjänä. Ylellä on velvollisuus palvelulla Suomen kansalaisia.	Ylä-Anttila: ”Tärkeää on se, mitä suomalainen yhteiskunta saa Yleltä.” Nurminen: ” [--] julkinen palvelu perustuu kansalaisten ja yhteiskunnan tarpeisiin.”

Analyysin mukaan diskurssit haastoivat Yleisradion asemaan yleisesti taloudellisin sekä poliittisin perustein, mutta myös yhteisöllisyyden kautta. Yleisradion aseman ja rahoituksen haastamisen taustalla piilee ajatus koko yhteiskunnan osallistumisesta säästötalkoisiin, mukaan lukien Yleisradion. Haastamisessa Yleisradion toimintamalleihin ja rahoitukseen haettiin muutosta tietynlaisen reiluuden nimissä. Reiluudesta on kyse myös ”kilpailusta” Yleisradion ja kaupallisen median välillä. Yleisradion saama veroperäinen rahoitus koetaan epäreiluna kilpailuetuna kaupallista mediaa kohtaan, joka joutuu tavallisin markkinaperustein hankkimaan yleisönsä sekä asiakkaansa. Analyysin mukaan Yleisradion asemaa puolustettiin sen velvollisuuksien sekä julkisen palvelun tehtävän perusteella. Yleisradiolla on velvollisuudet ja lainsäädäntö, jonka mukaan sen on toimittava, mutta sen on myös palveltava Suomen kansaa. Mieliopidekirjoitusten analyysin mukaan Yleisradiosta annetaan negatiivissävytteinen kuva, sillä Yleisradion ei koeta kohtelevan

yleisöään reiluidella. Puolustavissa diskursseissa Yleisradiosta maalattiin kuva kulttuurin, demokratian, turvallisuuden sekä suomalaisten arvojen vaalijana.

6 Pohdinta ja johtopäätökset

Analyysini tavoitteena oli selvittää, miten Yleisradion asemaa haastetaan ja puolustetaan sen rahoitukseen liittyvissä mielipidekirjoituksissa sekä artikkeleissa. Analyysini perusteella Yleisradion asemaa haastetaan taloudellisin sekä poliittisin perustein ja puolustetaan vetoamalla sen julkiseen tehtävään sekä Suomen kansan palvelemiseen. Analyysin tulokset näkyvät myös koottuna taulukossa 1.

Yleisradion olemassaolon haastaminen liittyy Suomen talousvaikeuksiin sekä julkisen palvelun ahtauteen kaupallisen median kanssa. Diskursseissa käy ilmi se, miten Suomen yhteiskunnan ongelmat heijastuvat myös julkiseen palveluun ja sen muutostarpeisiin. Horstin (2009) mukaan Suomi sekä Yleisradio tulee nähdä osana jatkumoa, jossa nopeatkin muutokset kytkeytyvät laajempiin kansallisiin prosesseihin. Yleisradio ei ole olemassa vain Suomessa vaan se on Euroopan laajuinen verkosto, johon pätee samat säädökset. Horsti (2009) toteaa, että julkisella palvelulla on tehtävänsä kansanvallan ja kulttuurin tukijana, mutta samalla sen on kilpailtava kaupallisessa ympäristössä. Myös Jauert ja Lowe (2005, s. 27) toteavat, että julkisen palvelun roolin ja rahoitusmallin kyseenalaistaminen mediakentällä saa yhtiön perustelemaan sekä järjestämään toimintaansa uudestaan. Voidaan todeta, että demokratian sekä hyvinvointivaltion toteutumisen kannalta Yleisradion toiminnan ja rahoitusmallin kyseenalaistaminen on tarpeellista ja oikeutettua.

Sillä käytin tutkimuksessa kriittistä diskurssianalyysia, jossa mielenkiinto kohdistuu diskurssien takaisin poliittisiin ja sosiaalisiin rakenteisiin, voidaan Suomen talousongelmat ja kaupallinen kilpailu nähdä ilmiöinä, jotka liittyvät laajempiin yhteiskunnallisiin ja poliittisiin rakenteisiin. Diskurssit, jotka haastavat Yleisradion asemaa rakentuvat Suomen talousvaikeuksien pohjalta, kuten aikaisemmin Horsti on todennut (2009) Yleisradio on osa jatkumoa, jossa muutokset kytkeytyvät laajempiin kansallisiin prosesseihin. Tulokset osoittavat miten Yleisradion aseman haastaminen liittyy paljon laajempaan kuin vain kaupallisen median kilpailuun. Yleisradiota puolustavat diskurssit voidaan kytkeä Yleisra-

dion toimintaperiaatteisiin palvella Suomen kansaa ja noudattaa sille annettuja säädöksiä ja lakeja. Yleisradiota haastavat diskurssit voidaan myös liittää siihen, että Yleisradion nähdään ylittäneen sille asetetut säädökset ja lait ja joustaneen liikaa niiden suhteen. Voidaan todeta, että keskustelu Yleisradion asemasta heijastaa paitsi media-alan rakennemuutoksia, mutta myös laajempia yhteiskunnallisia arvoja ja ristiriitoja, jotka liittyvät julkisen palvelun rooliin nykypäivän mediaympäristössä.

Tulokset osoittavat, miten Yleisradion asemaan haettiin muutosta taloudellisin perustein ja miten sen asemaa puolustettiin vetoamalla suomalaisuuteen yhteisöllisyyteen. Ylen haastamista taloudellisin perustein on osattu jo ennustaa, kun Hujanen (2008) totesi kommentissaan, että kiristyvän kilpailun ja maksavan asiakassuhteen korostuminen aiheuttaa sen, että Yleisradio alkaakin näyttää yhä enemmän yhdeltä maksutelevision paketilta. Yleisradion samankaltaistuminen kaupallisen median kanssa voidaan nähdä syynä sen aseman haastamiselle.

Sillä Yleisradio toiminnalla on ollut erilaiset tavoitteet ja toimintatavat, kuin kaupallisella medialla, voidaan Yleisradion legitimaatioon kyseenalaistamiseen liittää sen samankaltaistuminen kaupallisen median kanssa. Tämä voidaan liittää aikaisemmin esitettyyn Meyerin sekä Rowanin (1977) legitimaatioteoriaan, jonka mukaan yrityksen legitimaatio vaarantuu erityisesti silloin, kun yrityksen sidosryhmät, eivät tiedä mitä yritys on tekemässä tai tavoittelemassa tai jos se poikkeaa yhteiskunnan normeista ja arvoista. Tulokset osoittavat, miten Yleisradion olemassaoloa ei nähty enää tarpeellisena, sillä Yleisradion ei koettu täyttävän sen julkisen palvelun tehtävää. Kuten Paukku (2004) toteaa, Yleisradion ohjelmiston tulisi täydentää kaupallisen median tarjontaa, eli näyttää sellaisia ohjelmia, joita kaupallinen media ei voi tarjota.

Myös Jauert ja Lowe (2005, s. 27) näkevät julkiselle yleisradiotoiminnalle tarpeen määrittellä, mitä sillä tarkoitetaan ja mitä sen tulisi edustaa nykyisessä kulttuurisessa tehtävässään. Myös Raboy (2003) kokee, että julkinen yleisradiotoiminnalla on erilainen rooli,

sillä se pyrkii ajattelemaan yleisöään kansana eikä markkinana. Puolustavassa diskurs-
sissa nostetaan esiin se, miten Yleisradio palvelee ennen kaikkea suomalaisia, mikä tukee
Raboyn näkemystä siitä, että myös Yleisradio näkee yleisönsä ja asiakkaansa olevan koko
Suomen kansa.

Myös aikaisemmassa tutkimuksessa, kuten Rahkosen (2006), todetaan, miten Yleisradio
pystynyt säilyttämään asemansa yhteiskunnassa muutamalla sen toimintatapoja yhteis-
kunnan muutoksen myötä. Rahkosen tutkimuksessa (2006) myös tuodaan ilmi se, miten
Yleisradion vahva legitimizeetti liittyy suomalaisen yhteiskunnan ominaispiirteisiin sekä
näkee, että yleisradiotoiminta on osa hyvinvointivaltioajattelua. Tätä ajattelua tuki myös
Horsti (2009) artikkelissaan, jossa hän analysoi Yleisradion toimintapolitiikkaa monikult-
tuurisen yhteiskunnan palvelun näkökulmasta. Horsti toteaa, että ajatus julkisesta pal-
velusta kytkeytyy hyvinvointivaltioon. Yleisradion aseman haastaminen ja puolustami-
nen voidaan ymmärtää osana hyvinvointivaltion toimintaa ja demokratiaa, jossa muu-
toksen tarpeessa koettujen instituutioita kyseenalaistetaan, jotta niiden toimintatavat
saataisiin taas yhteiskunnan mukaisiksi.

Tutkimuksessani saavutettiin ymmärrys siitä, mitä keskeisiä syitä Yleisradion aseman
haastamisen taustalla on ja mihin suurempaan viitekehitykseen ne voidaan liittää. Yleis-
radion aseman haastamisessa ja puolustamisessa ei ole kyse vain ainoastaan mediaken-
tän sisäisestä epäreiluudesta, vaan hyvinvointivaltioon liittyvästä demokratiasta sekä toi-
minnan legitimizeetistä. Näin ollen nähdään, että diskurssit rakentavat ja purkavat käsi-
tyksiä siitä, millainen rooli julkisella medially tulisi olla yhteiskunnassa, jonka arvopohja
ja viestinnän rakenteet ovat muutoksessa.

Vaikka tutkielmani aineisto oli suppea, eikä anna kattavaa kuvaa koko julkisesta keskus-
telusta, se antoi suuntaa siitä, mihin merkityksiin ja sosiaalisiin ja poliittisiin rakenteisiin
Yleisradiosta käytävä keskustelu voidaan liittää. Jatkotutkimuksia ajatellen suurempi ai-
neisto voisi antaa kattavamman ja tarkemman kuvan diskursseista ja niiden takaisista ra-
kenteista. Kaiken kaikkiaan tutkimus haastoi minut pohtimaan syvemmin Yleisradion

roolia suomalaisessa yhteiskunnassa niin medianäkökulmasta kuin yhteiskunnallisena instituutiona, jonka legitimitetti rakentuu jatkuvassa vuorovaikutuksessa yleisön, poliittisten päätöksentekijöiden sekä yhteiskunnan arvojen kanssa. On tärkeää tutkia Yleisradion asemaa kriittisestä näkökulmasta, jotta sen tehtävä kulttuurin, turvallisuuden ja demokratian ylläpitäjänä säilyy merkityksellisenä myös tulevaisuudessa.

Lähteet

- Ala-Fossi, M, & Karppinen, K. (2016). Yleisradio ansaitsee parempaa keskustelua keskustelua tehtävistään. *Media & viestintä*. <https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/61422>
- Faille, D. D. (2015). A Sociological Understanding of Neoliberal Discourses of Development. HAL open science. Noudettu 8.4.2025 osoitteesta <https://hal.science/hal-02046915/document>
- Fehlmann, F. (2023). The legitimacy of public service media : A suggestion for a change of perspective. In M. Puppis, & C. Ali (Eds.), *Public service media's contribution to society*. (s.31-46). Nordicom. University of Gothenburg. <https://doi.org/10.48335/9789188855756-2>
- Habermas, J. (1985). Julkisuus. *Media & viestintä*, 8(3). Noudettu 22.3.2025 osoitteesta <https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/73673>
- Hallin, D. C. & Mancini, P. (2004). *Comparing Media Systems: three models of media and politics*. Cambridge University Press. Noudettu 20.3.2025 osoitteesta [file:///C:/Users/salla/Downloads/Hallin Mancini Comparing Media Systems 1.pdf](file:///C:/Users/salla/Downloads/Hallin%20Mancini%20Comparing%20Media%20Systems%201.pdf)
- Helin, R. (2024, 30. syyskuuta). Vanhoja jäänteitä. *Ilkka-Pohjalainen*, Noudettu 10.2.2025 osoitteesta <https://ilkkapohjalainen.fi/yleisolta/vanhoja-j%C3%A4nteit%C3%A4>
- Horsti, K. (2009). Markkina ja missiot: Monikulttuurisuus ja tapaus Basaari julkisen palvelun televisio politiikasta. *Media & viestintä*, 32(4-5). <https://doi.org/10.23983/mv.62947>
- Jokinen, A., Juhila, K., & Suoninen, E. (2016). *Diskurssianalyysi: Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö*. Vastapaino.
- Karppinen, K. & Matikainen, J. (2012). *Julkisuus ja Demokratia*. Vastapaino.
- Koistinen, S. (2024, 11. tammikuuta). *Mediapomo: Yle tunkeutuu verovaroin kilpailijoiden tontille*. MTV. Noudettu 10.2.2025 osoitteesta <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/mediapomo-yle-tunkeutuu-verovaroin-kilpailijoiden-tontille/8855280>

- Koivula, M. (2020). *Näkökulma: Vääristääkö Yle mediamarkkinaa? Tutkimuksen mukaan ei*. Journalisti. Noudettu 10.2.2025 osoitteesta: <https://journalisti.fi/nakokulmat/2020/06/nkkulma-vristk-yle-mediamarkkinaa-tutkimuksen-mukaan-ei/>
- Koponen, A. (2024). *Mielipide | Yle vääristää markkinoita ja tuhlaa veronmaksajien rahojen*. Forssan lehti. Noudettu 1.2.2025 osoitteesta <https://www.forssanlehti.fi/paakirjoitus-mielipide/6787487>
- Laki Yleisradio Oy:stä 22.12. 1380/1993*. Finlex. Noudettu 24.3.2025 osoitteesta <https://finlex.fi/fi/lainsaadanto/1993/1380>
- Liikenne- ja viestintäministeriö, Paukku, E. (2004). *Yleisradio, julkinen palvelu ja sananvapaus*. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja. 23/2004. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/78540/1_23_2004.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 17/2017. Yleisradion hallinnon ja ohjauksen kehitys 1926–2017 Kehityskaari eduskunnan alaiseksi yhtiöksi. Noudettu 4.2.2025 osoitteesta: [https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160414/LVM %2017 2017 YLEn hallinnon ja ohjauksen kehitys 1949-2017.pdf](https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160414/LVM_%2017_2017_YLEn_hallinnon_ja_ohjauksen_kehitys_1949-2017.pdf)
- Lindblom, T. (2009). *Uuden median murros Alma Mediassa, Sanoma Osakeyhtiössä ja Yleisradiossa 1994-2004*. Juvenes Print/Tampereen Yliopistopaino Oy. Noudettu 10.4.2025 osoitteessa <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/45dd9dac-2691-4bbe-aad5-03088fb50ac6/content>
- Lounasmeri, L. I. (2017). Revisiting the Spheres of Public Discussion: The history of Finland's globalisation debate. *Journalism Practice*, 11(10), 1302-1318. <https://doi.org/10.1080/17512786.2016.1259959>
- Lowe, G. F. & Jauert, P. (2005). Cultural Dilemmas in Public Service Broadcasting. Nordicom. Noudettu 1.3.2025 osoitteesta <https://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:1534711/FULLTEXT01.pdf>
- Lyytinen, E., & Vihavainen, J. (1996). *Yleisradion historia 1926 – 1966*. WSOY.

- Meyer, W. J. & Rowan B. (1977). Institutionalized Organisations : Formal Structures as Myth and Ceremony. *The American Journal of Sociology*, 83(2), 340-363. <http://www.istor.org/stable/2778293?origin=JSTOR-pdf>
- Nieminen, T. (2005). Mieliopidekirjoituksesta tekstilajina. Teoksessa A. Pajunen & H. Tommola (toim.), XXXII Kielitieteen päivät Tampereella 19.-20.5.2005: Valikoima pidettyihin esitelmiin pohjautuvista artikkeleista (s. 296-298). Tampere University Press. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/65720/951-44-6622-5.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Nurminen, J. (2024). *Yle vastaa: Yle toteuttaa julkisen palvelun tehtävänsä*. YLE. Noudettu 1.2.2025 osoitteesta <https://yle.fi/aihe/a/20-10006716>
- Nurminen, J. (2024, 6. marraskuuta). *Yle aloittaa kustannussäästöohjelman ja muutoneuvottelut*. Yle. Noudettu 4.2.2025 osoitteesta <https://yle.fi/aihe/a/20-10007863>
- Pietikäinen, S., & Mäntynen, A. (2019). *Uusi kurssi kohti diskurssia*. Vastapaino.
- Raboy, M. (2003). Rethinking broadcasting policy in a global media environment. Nordicom. University of Gothenburg. <urn:nbn:se:norden:org:diva-11783>
- Rahkonen, J. (2006). *Journalismi taistelukenttänä. Suomen Nato-jäsenyydestä käyty julkinen keskustelu 2003-2004* [väitöskirja, Tampereen yliopisto]. Tampere University Press. <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/67631>
- Rahkonen, J. (2006). Yleisradion menestyksen eväät -kenttäteoria ja metapääoma julkisen palvelun vahvana aseman selittäjänä. *Media & viestintä*, 29(2)
- Ruusunen, A. (2002). *Media muuttuu: Viestintä savitauluista kotisivuihin*. Gaudeamus.
- Saarenmaa, K. (2019). Televisio saa kuuden vuosikymmenen jälkeen yhä 60 prosenttia suomalaisista päivittäin äärelleen. Tieto&trendit. <https://stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2019/televisio-saa-kuuden-vuosikymmenen-jalkeen-yha-60-prosenttia-suomalaisista-paivittain-aarelleen>
- Seppänen, J & Väliaverron E. (2024). *Mediayhteiskunta : Viestintä ja valta huomiotaloudesta*. Vastapaino.

- Suchman, M. (1995). Managing Legitimacy : Strategic and Institutional Approaches. . *Academy of Management review*. 20(3). 571-610. Research Gate. <http://dx.doi.org/10.2307/258788>
- Suhonen, P. (1999). Yleinen mielipide yhteiskunnallisena käsitteenä. *Politiikka*, 41(1). Noudettu 7.4.2025 osoitteesta <https://journal.fi/politiikka/article/view/151254>
- Vaara, E. & Tienari, J. (2008). A Discursive perspective on legitimation strategies in multinational corporations. *Academy of Management review*, 33(4). 985-993. <http://hdl.handle.net/10227/402>
- Vaara, E., Tienari, J., & Laurila, J. (2006-06). Pulp and Paper Fiction: On the Discursive Legitimation of Global Industrial Restructuring. *Organization studies*, 27(6), 789-813. <https://doi.org/10.1177/0170840606061071>
- Valtioneuvosto. (2023). Parlamentaarinen työryhmä arvioimaan Ylen tehtävää ja rahoitusta. <https://valtioneuvosto.fi/-//1410829/parlamentaarinen-tyoryhma-arvioimaan-ylen-tehtavaa-ja-rahoitusta>
- Valtioneuvosto. (2023). *Vahva ja välittävä Suomi: Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma*. Noudettu 25.3.2025 osoitteesta <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-763-8>
- Valtioneuvosto. (2024). Parlamentaarinen Yle-työryhmä vähentää Ylen rahoitusta ja edistää avoimuutta. <https://valtioneuvosto.fi/-//1410829/parlamentaarinen-yle-tyoryhma-vahentaa-ylen-rahoitusta-ja-edistaa-avoimuutta>
- Valtioneuvoston päätös huoltovarmuuden tavoitteista*. Finlex. Noudettu 24.3.2025 osoitteesta <https://finlex.fi/fi/lainsaadanto/saaduskokoelma/2024/568>
- Ylä-Anttila, M. (13.9.2024). *Merja Ylä-Anttila: Parlamentaarinen työryhmä päätti leikata Ylen rahoitusta mutta ei tehtävä*. YLE. Noudettu 10.2.2025 osoitteesta <https://yle.fi/aihe/a/20-10007017>